

YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARINDA VERGİ UYGULAMALARI

I. YATIRIM FON VE ORTAKLIKLARINDA VERGİLEME ESASLARI

A- Yatırım Fon ve Ortaklıklarında Kurumlar Vergisi Uygulaması

1) Kurumlar vergisi mükellefiyeti açısından

Yatırım ortaklıkları ile Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi fonlar ve bu fonlara benzer yabancı fonlar sermaye şirketi olarak kurumlar vergisi mükellefidirler.

Fonların gelirleri, genel olarak namlarına yaptıkları alım satım nedeniyle yatırımcılardan kesilen komisyonlar ile yönetim ücreti olarak elde ettikleri bedellerden müteşekkil olup yatırım fonları elde ettikleri kazançları dolayısıyla kurumlar vergisi ödemekle yükümlüdürler.

Bunun yanında, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine göre, Türkiye’de kurulu;

– Menkul kıymetler yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

– Portföyü Türkiye’de kurulu borsalarda işlem gören altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım fonları veya ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

– Girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

– Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

– Emeklilik yatırım fonlarının kazançları,

– Konut finansmanı fonları ile varlık finansmanı fonlarının kazançları

kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Bu istisna, anılan fon ve ortaklıkların söz konusu kazançları üzerinden kesinti yoluyla vergi alınmasına engel teşkil etmemektedir.

Yatırım fon ve ortaklıkları kazançlarını, kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan etmekte olup, kurumlar vergisinden istisna edilen kazançları beyannamenin “Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler” bölümündeki “Y. Fon ve Ort. Portföy İşl. Kazancı (KVK Md. 5/1-d)” satırına yazılarak matrahın tespitinde indirim olarak dikkate alınacaktır.

Fon ve ortaklıkların istisna dışı kazançlarının (örneğin, menkul kıymet yatırım fonlarında yönetim ücreti, komisyon vb. tutarlar) bulunması halinde ise bu kazançlar kurumlar vergisine tabidir.

2) Tevkifat uygulaması açısından

Yatırım fon ve ortaklıklarının kurumlar vergisinden istisna edilen kazançları üzerinden fon veya ortaklık bünyesinde tevkifat yapılmaktadır.

Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrası gereğince, Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yazılı (emeklilik yatırım fonlarının kazançları hariç olmak üzere) istisna kazançlardan, dağıtılsın veya dağıtılmasın, kurum

bünyesinde vergi kesintisi yapılması öngörülmüştür. Öte yandan, söz konusu fon ve ortaklıkların kazançları, ayrıca kâr dağıtımına bağlı vergi kesintisine tabi bulunmamaktadır. Ancak, söz konusu istisna kazançlar üzerinden, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesi kapsamında vergi kesintisi yapılması halinde, Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi uyarınca ayrıca vergi kesintisi yapılmamaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun 31/12/2020 tarihine kadar uygulanacak olan Geçici 67 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre;

- Menkul kıymetler yatırım fonlarının,
- Borsa yatırım fonlarının,
- Konut finansmanı fonlarının,
- Varlık finansmanı fonlarının ve
- Menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının

Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan portföy kazançları üzerinden işletme bünyesinde %15 tevkifat yapılması öngörülmüş olup, tevkifat oranı 2006/10731 sayılı BKK ile 1/10/2006 tarihinden geçerli olmak üzere %0 olarak belirlenmiştir.

Öte yandan, Kurumlar Vergisi Kanununun 15 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre emeklilik yatırım fonlarının kazançları hariç olmak üzere, Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yazılı,

- Portföyü Türkiye’de kurulu borsalarda işlem gören altın ve kıymetli madenlere dayalı yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,
- Girişim sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,
- Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançlarından,

dağıtılsın veya dağıtılmasın, kurum bünyesinde % 15 oranında tevkifat yapılması öngörülmüş olup, 12/1/2009 tarihli ve 2009/14594 sayılı BKK ile 3/2/2009 tarihinden geçerli olmak üzere tevkifat oranı %0 olarak belirlenmiştir

Tevkif edilen bu tutarlar, yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği aya ilişkin olarak verilen muhtasar beyanname ile beyan edilecektir.

Yatırım fon ve ortaklıkları, istisna kazançlarının elde edilmesi sırasında kesinti suretiyle ödemiş oldukları vergileri, vergi kesintisi yapanlarca ilgili vergi dairesine ödenmiş olmak şartıyla, muhtasar beyanname ile beyan ettikleri bu tutardan mahsup etmekte, mahsup yoluyla giderilemeyen tutar ise kendilerine red ve iade olunmaktadır.

B- Yatırım Fon ve Ortaklıklarından Elde Edilen Gelirlerde Gelir Vergisi Uygulaması

1) Yatırım fonları katılma paylarından elde edilen gelirlerin GVK kapsamında vergilendirilmesi

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinde, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve katılım bankalarından elde edilen gelirlerin nihai olarak bankalar ve aracı kurumlarca tevkifat yoluyla vergilendirilmesine yönelik düzenlemeler yer almakta olup, 1/1/2006 tarihinden itibaren yürürlükte olan madde uygulaması 31/12/2020 tarihine kadar uzatılmış durumdadır.

Gerçek kişi ve kurumlarca sahip olunan ve Sermaye Piyasası Mevzuatına göre sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilen yatırım fonu katılma paylarından elde edilen gelirler Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında tevkifat yoluyla vergilendirilmektedir.

Söz konusu katılma paylarından elde edilen gelirlerin;

- Katılma paylarının fona iadesinden doğan gelirler,
- Katılma paylarının üçüncü kişilere satışından doğan gelirler ve
- Katılma paylarının elde tutulduğu dönemde elde edilen dönemsel getirileri

olarak gruplandırılması mümkün bulunmaktadır.

a) Menkul kıymet yatırım fonları katılma paylarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi

Menkul kıymet yatırım fonları katılma paylarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi fon türleri itibarıyla aşağıda açıklanmaktadır.

i-Hisse senedi yoğun fon (hisse senedi şemsiye fonu)

Fon toplam değerinin en az %80'i devamlı olarak; yerli ve/veya yabancı ihraççıların paylarına yatırılan fonları kapsayan şemsiye fonlardır.

Hisse senedi yoğun fon katılma belgelerinden tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen gelirlerin tamamı Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında 7/4/2012 tarihli ve 2012/3141 sayılı BKK gereği % 0 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

ii-Kıymetli madenler fonu (kıymetli madenler şemsiye fonu)

Fon toplam değerinin en az %80'i devamlı olarak; borsada işlem gören altın ve diğer kıymetli madenler ile kıymetli madenlere dayalı para ve sermaye piyasası araçlarına yatırılan fonları kapsayan şemsiye fonlardır.

Kıymetli madenler fonu katılma paylarından tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen gelirlerin tamamı Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında % 10 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

iii- Diğer yatırım fonları (Borçlanma araçları şemsiye fonu, serbest şemsiye fon, garantili şemsiye fon vb)

Sermaye piyasası mevzuatında sermaye piyasası aracı olarak tanımlanan fon katılma paylarından tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen gelirlerin tamamı Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında % 10 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

Ayrıca, Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrasının 6 ncı paragrafında yer alan istisna hükmü gereği, sürekli olarak portföyünün en az % 51'i BİST'te işlem gören hisse senetlerinden oluşan menkul kıymet yatırım fonlarının 1 yıldan fazla süreyle elde tutulan katılma paylarının fona iadesinden ve 3. kişilere satışından elde edilen gelirler tevkifat kapsamı dışında bulunmaktadır.

b) Borsa yatırım fonları

Borsa yatırım fonu katılma paylarından tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen gelirlerin tamamı Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında % 10 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

c) Gayrimenkul yatırım fonları

Gayrimenkul Yatırım Fonu katılma paylarından tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen gelirlerin tamamı Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında % 10 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

ç- Girişim sermayesi yatırım fonları

Girişim Sermayesi Yatırım Fonu katılma paylarından tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elde edilen gelirlerin tamamı Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında % 10 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

Yukarıda bahsi geçen tüm fonların katılma paylarından kurumlarca elde edilen gelirler ise Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası gereği hem tam mükellef hem de dar mükellef kurumlar için % 0 oranında vergilendirilmektedir.

d- Emeklilik yatırım fonları

Emeklilik şirketi tarafından emeklilik sözleşmesi çerçevesinde alınan ve katılımcılar adına bireysel emeklilik hesaplarında izlenen katkıların, riskin dağıtılması ve inançlı mülkiyet esaslarına göre işletilmesi amacıyla oluşturulan malvarlığıdır.

Bireysel emeklilik sözleşmesi sahiplerinden;

- 10 yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden % 15 (GVK 94/16-a),

- 10 yıl katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden % 10 (GVK 94/16-b),
- Emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden % 0 (GVK 94/16-b)

oranlarında tevkifat yapılmakta olup, bu gelirler Gelir Vergisi Kanununun 86 nci maddesi gereği beyana tabi bulunmamaktadır.

2) Yatırım ortaklıkları paylarından (hisse senetleri) elde edilen gelirlerin GVK kapsamında vergilendirilmesi

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci maddesinde, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elde tutulması sürecinde ve elden çıkarılmasından elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve katılım bankalarından elde edilen gelirlerin nihai olarak bankalar ve aracı kurumlarca tevkifat yoluyla vergilendirilmesine yönelik düzenlemeler yer almakta olup, 1/1/2006 tarihinden itibaren yürürlükte olan madde uygulaması 31/12/2020 tarihine kadar uzatılmış durumdadır.

Gerçek kişi ve kurumlarca sahip olunan ve Sermaye Piyasayı Mevzuatına göre sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilen yatırım ortaklıkları paylarından elde edilen gelirlerin;

- Payların üçüncü kişilere satışından doğan gelirler (değer artışı kazancı) ve
- Kar payı (menkul sermaye iradı)

olarak gruplandırılması mümkün bulunmaktadır.

Gerçek kişilerce sahip olunan ve Sermaye Piyasayı Mevzuatına göre sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilen yatırım ortaklığı payları vergi uygulamasında anonim şirket hisse senedi gibi değerlendirilmektedir.

Dolayısıyla, yatırım ortaklığı paylarının (hisse senetlerinin) elden çıkarılmasından doğan gelirler Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında tevkifat yoluyla vergilendirilmektedir. Söz konusu yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen kar payları ise Gelir Vergisi Kanununun 22, 75, 86 md. hükümleri çerçevesinde beyan ve Kurumlar Vergisi Kanununun 15/3 maddesi gereği de tevkifat yoluyla vergiye tabi bulunmaktadır.

a) Menkul kıymet yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi

Menkul Kıymet Yatırım Ortaklığı (MKYO) paylarının tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elden çıkarılmasından doğan kazançlar Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında % 10 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

Tam mükellef gerçek kişilere ait MKYO paylarına ödenen kar payları üzerinden kurum bünyesinde KVK 15/3 md. kapsamında 2009/14594 sayılı BKK gereği % 0 oranında tevkifat yapılmakta olup, elde edilen gelirin yarısı gelir vergisinden müstesnadır. Kalan tutarın ilgili yıla ilişkin beyan haddini aşması halinde bu tutarın tamamı beyan edilir ve beyanname üzerinden hesaplanan vergiden kurum bünyesinde tevkif edilen vergi mahsup edilir. Beyanname verilmemesi durumunda ise kurum bünyesindeki tevkifat nihai vergi olmaktadır.

Dar mükellef gerçek kişilerce bu ortaklık paylarından elde edilen kar payları ise tevkif yoluyla vergilendirilen menkul sermaye iradı olarak Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi gereği beyana tabi bulunmamaktadır.

b) Gayrimenkul yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi

Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı (GYO) paylarının tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elden çıkarılmasından doğan kazançlar Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında 7/4/2012 tarihli ve 2012/3141 sayılı BKK gereği % 0 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır.

Tam mükellef gerçek kişilere ait GYO paylarına ödenen kar payları üzerinden kurum bünyesinde KVK 15/3 Md. kapsamında 2009/14594 sayılı BKK gereği % 0 oranında tevkifat yapılmakta olup, elde edilen gelirin yarısı gelir vergisinden müstesnadır. Kalan tutarın ilgili yıla ilişkin beyan haddini aşması halinde bu tutarın tamamı beyan edilir ve beyanname üzerinden hesaplanan vergiden kurum bünyesinde tevkif edilen vergi mahsup edilir. Beyanname verilmemesi durumunda ise kurum bünyesindeki tevkifat nihai vergi olmaktadır.

Dar mükellef gerçek kişilerce bu ortaklık paylarından elde edilen kar payları ise tevkif yoluyla vergilendirilen menkul sermaye iradı olarak Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi gereği beyana tabi bulunmamaktadır.

c) Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi

Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı (GSO) paylarının tam ve dar mükellef gerçek kişilerce elden çıkarılmasından doğan kazançlar Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası kapsamında 7/4/2012 tarihli ve 2012/3141 sayılı BKK gereği % 0 oranında tevkifata tabi bulunmaktadır. Tam mükellef gerçek kişilere ait GSO paylarına ödenen kar payları üzerinden kurum bünyesinde KVK 15/3 Md. kapsamında 2009/14594 sayılı BKK gereği % 0 oranında tevkifat yapılmakta olup, elde edilen gelirin yarısı gelir vergisinden müstesnadır. Kalan tutarın ilgili yıla ilişkin beyan haddini aşması halinde bu tutarın tamamı beyan edilir ve beyanname üzerinden hesaplanan vergiden kurum bünyesinde tevkif edilen vergi mahsup edilir. Beyanname verilmemesi durumunda ise kurum bünyesindeki tevkifat nihai vergi olmaktadır. Dar mükellef gerçek kişilerce bu ortaklık paylarından elde edilen kar payları ise tevkif yoluyla vergilendirilen menkul sermaye iradı olarak Gelir Vergisi Kanununun 86 ncı maddesi gereği beyana tabi bulunmamaktadır.

Yukarıda bahsi geçen tüm ortaklık paylarından kurumlarca elde edilen gelirler (alım satım kazancı) ise Geçici 67 nci maddenin (1) numaralı fıkrası gereği hem tam mükellef hem de dar mükellef kurumlar için % 0 oranında vergilendirilmektedir.

TASLAK

C- Yatırım Fon ve Ortaklıklarında BSMV Uygulaması

6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 28 inci maddesinin;

a) Birinci fıkrasında, banka ve sigorta şirketlerinin 10/6/1985 tarihli ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanununa göre yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların,

b) İkinci fıkrasında, bankerlerin yapmış oldukları banka muamele ve hizmetleri dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paraların (kendileri veya başkaları hesabına menkul kıymet alıp satmayı, alım - satıma tavassut etmeyi veya alıp sattıkları menkul kıymet karşılığı borçları ödemeyi taahhüt etmeyi meslek haline getirenlerin bu faaliyetleri dolayısıyla lehlerine kalan paralar ile mevduat faizi vermek veya sair adlarla faiz ve benzeri menfaatler sağlamak üzere devamlı olarak para toplama işiyle uğraşanların topladıkları paralara sağladıkları gelir ve menfaatler üzerinden komisyon, ücret, hizmet karşılığı gibi adlarla aldıkları paralar dahil)

banka ve sigorta muameleleri vergisine (BSMV) tabi olduğu, üçüncü fıkrasında ise yukarıda (b) bendinde belirtilen muamele ve hizmetlerden herhangi birini esas iştiğal konusu olarak yapanların bu Kanunun uygulanmasında banker sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunun mükellefi düzenleyen 30 uncu maddesinde banka ve sigorta muameleleri vergisini banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin ödeyeceği hükmüne bağlanmıştır. Kanunun 31 inci maddesinde yer alan yetki çerçevesinde Bakanlar Kurulunca belirlenen ve uygulanmakta olan genel BSMV oranı %5'dir.

Öte yandan, anılan Kanunun 29 uncu maddesinin (t) bendine göre, emeklilik yatırım fonlarının, menkul kıymet yatırım fonlarının, menkul kıymet yatırım ortaklıklarının, girişim sermayesi yatırım fonlarının ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının para ve sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralar BSMV'den istisnadır.

1) Menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıkları

a) Menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesi

Menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarının, 6802 sayılı Kanunun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen faaliyetleri esas iştiğal konusu olarak yapması nedeniyle banker kapsamında BSMV mükellefiyeti bulunmaktadır. Söz konusu işlemler dışındaki işlemleri ise BSMV'nin konusuna girmemektedir.

Öte yandan, 6802 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin (t) bendi uyarınca menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarının, para ve sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralar BSMV'den istisnadır.

b) Menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarına yatırım yapan BSMV mükelleflerinin vergilendirilmesi

Menkul kıymet yatırım fonlarının katılma paylarına ve menkul kıymet yatırım ortaklıklarının ihraç ettiği hisse senetlerine yatırım yapan banka, banker ve sigorta şirketlerinin bu payların/senetlerin fona iadesinden/alım satımından ve getirilerinden (temettü, vb) dolayı lehe aldıkları paralar üzerinden % 5 oranında BSMV hesaplamaları gerekmektedir.

2) Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıkları

a) Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesi

Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının, 6802 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen faaliyetleri esas iştiğal konusu olarak yapması nedeniyle banker kapsamında BSMV mükellefiyeti bulunmaktadır. Söz konusu işlemler dışındaki işlemleri ise BSMV'nin konusuna girmemektedir.

Öte yandan, 6802 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin (t) bendi uyarınca girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının, para ve sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralar BSMV'den istisna bulunmaktadır.

b) Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarına yatırım yapan BSMV mükelleflerinin vergilendirilmesi

Girişim sermayesi yatırım fonlarının katılma paylarına ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının ihraç ettiği hisse senetlerine yatırım yapan banka, banker ve sigorta şirketlerinin bu payların/senetlerin fona iadesinden/alım satımından ve getirilerinden (temettü, vb) dolayı lehe aldıkları paralar üzerinden % 5 oranında BSMV hesaplamaları gerekmektedir.

3) Emeklilik yatırım fonları

Emeklilik yatırım fonlarının, 6802 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen faaliyetleri esas iştiğal konusu olarak yapması nedeniyle banker kapsamında BSMV mükellefiyeti bulunmaktadır. Söz konusu işlemler dışındaki işlemleri ise BSMV'nin konusuna girmemektedir.

Öte yandan, 6802 sayılı Kanununun 29 uncu maddesinin (t) bendi uyarınca emeklilik yatırım fonlarının, para ve sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralar BSMV'den istisna bulunmaktadır.

4) Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıkları

a) Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarının vergilendirilmesi

Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarının esas iştiğal konusu menkul kıymet ya da sermaye piyasası araçlarının alım/satımı olmadığından, dolayısıyla söz konusu fon ve ortaklıkların faaliyetleri 6802 sayılı Kanununun 28 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında bulunmadığından, bu fon ve ortaklıkların BSMV mükellefiyeti bulunmamaktadır.

b) Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarına yatırım yapan BSMV mükelleflerinin vergilendirilmesi

Gayrimenkul yatırım fonlarının katılma paylarına ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarının ihraç ettiği hisse senetlerine yatırım yapan banka, banker ve sigorta şirketlerinin bu payların/senetlerin fona iadesinden/alım satımından ve getirilerinden (temettü, vb) dolayı lehe aldıkları paralar üzerinden % 5 oranında BSMV hesaplamaları gerekmektedir.

D- Yatırım Fon ve Ortaklıklarında KDV Uygulaması

3065 sayılı KDV Kanununun (1/1) maddesine göre, Türkiye’de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler KDV’ye tabidir. Aynı Kanunun (17/4-e) maddesine göre, banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren işlemler KDV’den istisna bulunmakta; 30/a maddesine göre ise vergiden istisna edilmiş bulunan malların teslimi ve hizmet ifası ile ilgili alış vesikalarında gösterilen veya bu mal ve hizmetlerin maliyetleri içinde yer alan KDV indirim konusu yapılamamaktadır.

Öte yandan, aynı Kanunun (17/4-g) maddesinde, hisse senedi tesliminin KDV’den istisna olduğu hüküm altına alınmıştır.

1) Menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıkları

Menkul kıymet yatırım fon ve ortaklıklarının BSMV kapsamına giren işlemleri KDV’den istisna olduğundan, bu işlemlerde KDV hesaplanmayacak ve bu işlemler nedeniyle ödenmiş KDV tutarları Kanunun (30/a) maddesi gereğince indirim konusu yapılamayacaktır. Söz konusu fon ve ortaklıkların BSMV kapsamına girmeyen diğer ticari işlemlerine yönelik KDV Kanununda bir istisna bulunmadığından bu işlemlerde genel hükümler doğrultusunda KDV hesaplanması gerekmektedir.

Menkul kıymet yatırım ortaklıklarının ihraç ettiği hisse senetlerinin teslimleri KDV Kanununun (17/4-g) maddesine göre KDV’den istisnadır.

2) Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıkları

Girişim sermayesi yatırım fon ve ortaklıklarının BSMV kapsamına giren işlemleri KDV’den istisna olduğundan, bu işlemlerde KDV hesaplanmayacak ve bu işlemler nedeniyle ödenmiş KDV tutarları Kanunun (30/a) maddesi gereğince indirim konusu yapılamayacaktır. Söz konusu fon ve ortaklıkların BSMV kapsamına girmeyen diğer ticari işlemlerine yönelik KDV Kanununda bir istisna bulunmadığından bu işlemlerde genel hükümler doğrultusunda KDV hesaplanması gerekmektedir.

Girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının ihraç ettiği hisse senetlerinin teslimleri KDV Kanununun (17/4-g) maddesine göre KDV’den istisnadır.

3) Emeklilik yatırım fonları

Emeklilik yatırım fonlarının BSMV kapsamına giren işlemleri KDV’den istisna olduğundan, bu işlemlerde KDV hesaplanmayacak ve bu işlemler nedeniyle ödenmiş KDV tutarları Kanunun (30/a) maddesi gereğince indirim konusu yapılamayacaktır. Söz konusu fonların BSMV kapsamına girmeyen diğer ticari işlemlerine yönelik KDV Kanununda bir istisna bulunmadığından bu işlemlerde genel hükümler doğrultusunda KDV hesaplanması gerekmektedir.

4) Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıkları

Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarının faaliyetlerine yönelik KDV Kanununda bir istisna bulunmadığından, bu ortaklık ve fonların esas faaliyet konusu olan taşınmaz teslimi ve kiralama faaliyetleri ile diğer tüm ticari işlemleri KDV Kanununun (1/1) maddesi kapsamında KDV’ye tabi bulunmaktadır.

Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının ihraç ettiği hisse senetlerinin teslimleri KDV Kanununun (17/4-g) maddesine göre KDV'den istisnadır.

TASLAK

E- Yatırım Fon ve Ortaklıklarında Damga Vergisi ve Harç Uygulaması

1) Damga vergisi uygulaması

Damga Vergisi Kanununda fonlara yönelik aşağıdaki düzenlemeler bulunmaktadır.

488 sayılı Damga Vergisi Kanununa ekli (2) sayılı tablonun “IV-Ticari ve medeni işlerle ilgili kağıtlar” başlıklı bölümünde,

16- Anonim, eshamlı komandit ve limited şirketler ile yatırım fonlarının kuruluşlarına, pay devirlerine, sermaye artırımlarına ve süre uzatımlarına ilişkin olarak düzenlenen kağıtlar,

21- Gayrimenkul yatırım ortaklıklarının ve gayrimenkul yatırım fonlarının münhasıran gayrimenkul portföylerine ilişkin alım satım sözleşmeleri ile gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri,

36- Sermaye piyasası araçlarının ihracına ilişkin olarak düzenlenen makbuz ve kağıtlar, konut finansmanı kuruluşlarının konut finansmanı işlemleri ve bu kuruluşların ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlık finansmanı fonlarını temsilen menkul kıymet ihracı ve bu ihraca konu teminatlarla ilgili olarak düzenlenen makbuz ve kağıtlar,

50- Girişim sermayesi yatırım ortaklıkları ve girişim sermayesi yatırım fonlarının münhasıran girişim sermayesi yatırımları ile ilgili düzenlenen sözleşmeler ile bu sözleşmelere ilişkin düzenlenen diğer kâğıtlar,

“V - Kurumlarla ilgili kağıtlar” başlıklı bölümünde,

21- Sigorta ve emeklilik şirketleri ile emeklilik yatırım fonlarının kuruluşları dahil her türlü işlemlerinde düzenlenen ve damga vergisi bu şirketler veya fonlar tarafından ödenmesi gereken kağıtlar,

23- İpotek finansmanı kuruluşları ile konut finansmanı fonlarının kuruluş ve ipotekli sermaye piyasası araçları, varlık teminatlı menkul kıymetler ve varlık finansmanı fonlarını temsil eden menkul kıymetlerin ihracı ve ihraca konu teminatlardan kaynaklananlar dahil her türlü işlemleri ile ilgili olarak düzenlenen ve damga vergisi bu kuruluşlar veya fonlar tarafından ödenmesi gereken makbuz ve kağıtlar,

damga vergisinden istisna edilmiştir.

Buna göre;

- Yatırım fonlarının kuruluşlarına, pay devirlerine, sermaye artırımlarına ve süre uzatımlarına ilişkin olarak düzenlenen kağıtlar,

- Gayrimenkul yatırım fonlarının münhasıran gayrimenkul portföylerine ilişkin alım satım sözleşmeleri ile gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri,

- Varlık finansmanı fonlarını temsilen menkul kıymet ihracı ve bu ihraca konu teminatlarla ilgili olarak düzenlenen makbuz ve kağıtlar,

- Girişim sermayesi yatırım fonlarının münhasıran girişim sermayesi yatırımları ile ilgili düzenlenen sözleşmeler ile bu sözleşmelere ilişkin düzenlenen diğer kâğıtlar,

- Emeklilik yatırım fonlarının kuruluşları dahil her türlü işlemlerinde düzenlenen ve damga vergisi bu şirketler veya fonlar tarafından ödenmesi gereken kâğıtlar,

- Konut finansmanı fonlarının kuruluşları dahil her türlü işlemleri ile ilgili düzenlenen ve damga vergisi bu fonlar tarafından ödenmesi gereken kâğıtlar,

damga vergisinden istisnadır.

Emeklilik yatırım fonları ile konut finansmanı fonlarına ilişkin Damga Vergisi Kanuna ekli (2) sayılı tablonun V/21 ve 23 üncü fıkralarında yer alan hüküm anılan fonların muafiyetine ilişkin olup fonların işlemlerinde düzenlenen kâğıtların damga vergisini, bu kâğıtlara taraf olan ve muafiyeti bulunmayan kişiler ödemekle mükelleftir.

Diğer taraftan, emeklilik yatırım fonları ile konut finansmanı fonları dahil tüm yatırım fonlarının kuruluşlarına, pay devirlerine, sermaye artırımlarına ve süre uzatımlarına ilişkin olarak 488 sayılı Kanuna ekli (2) sayılı tablonun IV/16 numaralı fıkrasında istisna hükmü düzenlendiğinden, kâğıdın taraflarına bakılmaksızın bu işlemlere ilişkin düzenlenen kâğıtlar damga vergisine tabi tutulmayacaktır.

2) Harç uygulaması

Gayrimenkul Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 4 üncü maddesi ile Girişim Sermayesi Yatırım Fonlarına İlişkin Esaslar Tebliği'nin 4 üncü maddesinde söz konusu fonların tüzel kişiliği bulunmayan malvarlığı oldukları,

Gayrimenkul Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliği ile Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklıklarına İlişkin Esaslar Tebliğinde ise söz konusu ortaklıkların anonim ortaklık şeklinde kurulacakları,

ifade edilmiştir.

492 sayılı Harçlar Kanununun 108 inci maddesinde, imtiyazname, ruhsatname ve diplomalardan bu kanuna bağlı (8) sayılı tarifede yazılı olanların harca tabi olduğu, Kanuna bağlı (8) sayılı tarifenin "XI-Finansal faaliyet harçları" başlıklı bölümünün 4 üncü fıkrasında, yatırım ortaklığı kurma ve faaliyet izin belgelerinden harç alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre, Sermaye Piyasası Kurulu tarafından verilen yatırım ortaklığı kurma ve faaliyet izin belgeleri, bir defaya mahsus olmak üzere maktu harca tabi bulunmaktadır.

492 sayılı Harçlar Kanununun 123 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında, anonim, eshamlı komandit ve limited şirketlerin kuruluş, pay devri, sermaye artırımı, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemlerin bu Kanunda yazılı harçlardan müstesna olduğu hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede,

- Anonim ortaklık (şirket) şeklinde kurulan gayrimenkul yatırım ortaklıkları (GYO) ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının (GSYO), anonim şirket olarak kuruluş, pay devri,

sermaye artırımını, birleşme, devir, bölünme ve nev'i değişiklikleri nedeniyle yapılacak işlemleri tapu harcı dahil 492 sayılı Kanunda düzenlenen harçlardan müstesnadır.

- Anonim, eshamlı komandit ve limited şirket şeklinde kurulmayan gayrimenkul yatırım fonları (GYF) ile girişim sermayesi yatırım fonlarının (GSYF), söz konusu işlemlerine yönelik olarak 492 sayılı Kanunda herhangi bir istisna hükmü bulunmamaktadır.